

**Kulturarvsakademin
ser tillbaks på året
som gått. År 2022
bjöd på
förändringar,
kontinuitet och
framåtblickande.**

Jenny Högström
Berntson & Pernilla
Schedin
Koordinatorer
Kulturarvsakademin,
Göteborgs universitet

KULTURARVSAKADEMIN

Årssummering 2022

Årssummering 2022

År 2022 har präglats av successiv återgång till ”det vanliga” efter pandemins nedstängningar och begränsningar. Kulturarvsakademins och Centrum för kritiska kulturarvsstudiers (CCHS) fleråriga finansiering genom UGOT Challenges upphörde den 31 mars 2022 och vår verksamhet har därefter fortsatt med lite mindre medel och stramare aktivitetsmöjligheter. Delvis har året också inneburit förändringar i organisationen och de två koordinatörerna sedan många år bakåt har båda gått i pension och ersatts av nya.

Vid Forum kulturarv i november 2021 höll Monica Gustafsson och Anita Synnestvedt i det sista stora arrangemanget tillsammans som koordinatörer för Kulturarvsakademien. De avtackades då också för sina många och uppskattade år som koordinatörer (foto th: Anita Synnestvedt och Monica Gustafsson avtackas). Därefter lämnade de över uppdraget till sina respektive efterträdare: Pernilla Schedin och Jenny Högström Berntson.

- Pernilla Schedin arbetar som utvecklingsledare på Förvaltningen för kulturutveckling, Västra Götalandsregionen, och har sedan våren 2022 fått uppdraget att på deltid vara koordinatör för Kulturarvsakademien.
- Jenny Högström Berntson arbetar som samordnare vid Centrum för kritiska kulturarvsstudier, Göteborgs universitet, och har sedan april 2022 fått uppdraget att på deltid vara koordinatör för Kulturarvsakademien.

Koordinatorerna arbetar tätt samman med Kulturarvsakademins samverkansgrupp bestående av representanter från Göteborgs universitet och kulturarvsinstitutioner i Västragötalandsregionen:

Karl Magnusson, ordförande för samverkansgruppen, Statens museer för världskultur

Ola Wetterberg, föreståndare för CCHS, Göteborgs universitet

Elisabeth Punzi, klusterledare CCHS, Göteborgs universitet

Annika Nordström, Institutet för språk och folkminnen (Isof)

Annette Prior, Bohusläns museum

Annika Nordström avtackades i december som ledamot i Kulturarvsakademins samverkansgrupp. Annika har under många år varit en engagerad och uppskattad ledamot och representant för Institutet för språk och folkminnen (Isof) och vi kommer att sakna henne i samverkansgruppen! I januari 2023 tar Maria Nyström över som representant för Isof i samverkansgruppen. Välkommen!

Under 2022 har Kulturarvsakademien fortsatt med några av de arrangemang och projekt som funnits inom verksamheten tidigare. Vi har hållit i den årliga konferensen/mässan Forum kulturarv, släppt nya avsnitt i våra poddar Inside the Box och Matarvospodden, och deltagit i olika arrangemang inom universitets och museivärlden. Vi är också stolta över att under året ha mottagit en utmärkelse för forskningskommunikation genom Matarvospodden. Nedan bjuder vi på en liten inblick i årets aktiviteter.

#matarv

Under plattformen #matarv samlas forskare och praktiker som på olika sätt arbetar med mat som kulturarv. Inom plattformen #matarv har Kulturarvsakademien arrangerat föredrag, workshops, gett ut

antologin *Matarv: berättelser om mat som kulturarv* (Carlssons bokförlag, 2021) och producerar en podcastserie under namnet Matarvspodden. På gång under året är en ny antologi om mat och kulturarv som planerar att tryckas under 2023. Vi hoppas också på att få medel för nya avsnitt i Matarvspodden.

Vill du vara med i matarvsnätverket? Kontakta Jenny Högström Berntson (jenny.hogstrom@gu.se)

Matarvsevent som vi har arrangerat eller gästade under året

Jonsereds herrgård: På tallrikar och tungor

Vad äter vi, när, hur och varför? Maträtter och livsmedel bär berättelser om alltifrån överlevnad till sociala mönster kring möten, upplevelser och traditioner.

Arr. Jonsereds herrgård i samverkan med Matarvspodden, Kulturarvsakademin och Centrum för kritiska kulturarvsstudier, Göteborgs universitet.

Eventet hölls den 13 juni 2022, 9:00 - 15:30, på Jonsereds herrgård, Jonsered.

Talare, bland andra: Ulf Wagner, kock och krögare, universitetsadjunkt i vin- och måltidskunskap och Anita Synnestvedt forskare arkeologi, Kulturarvsakademin, båda vid Göteborgs universitet. Richard Tellström docent i måltidskunskap och etnolog vid Stockholms universitet. Qaisar Mahmood författare, tid. Riksantikvarieämbete, senior manager EY, Åsa Holmgren Matkult.se, Institutet för språk och folkminnen.

Matarvskonferens i Oslo

#matarv var representerade på konferensen [Tracing, Shaping and Reshaping Culinary Heritage](#) i Oslo i september.

Jenny Högström Berntson CCHS/KAA, GU, presenterade ett paper om matarv i Kukkola: "Culinary heritage by the Kukkola rapids. Local food culture from past to future". Theano Moussouri, CCHS/UCL, presenterade resultat från BigPicnic-projektet med sitt paper "Co-creation and local community empowerment as drivers for promoting innovation and sustainability in food cultures".

Tv: Theano Moussouri och Jenny Högström Berntson nöjda efter lyckad konferens.

Th: Konferensdeltagarna bjöds på kulturarvsmat under konferensdagarna, på bilden syns "Oslo Breakfast". "Oslofrukosten" var en slags okokt skolmåltid som utvecklades på 1920-talet och gavs utan kostnad till Oslos skolbarn 1932. Den bestod vanligtvis av bröd, ost, mjölk, ett halvt äpple och en halv apelsin.

Krismat och vikingamat på Kulturarvsdagen, Ale Kulturrum

Maria Persson och Mari Wickerts var inbjudna att prata matarv på [Kulturarvsdagen den 9 september](#) på Ale Kulturrum i Nödinge. Båda fångade upp trådar som de också pratat om i Matarvspodden. Missade ni chansen i Ale – lyssna gärna på avnitt 4 och 7 i Matarvspodden!

Tv: Maria Persson och Andreas Antelid, Ale kulturhus.
Foto credit: Andreas Antelid.

Maria Persson höll matarvsfanan högt vid Ett HUM om...

Krismat är ett ämne som lockar många och Maria Persson representerade #matarv när hon bjöds in att hålla föredrag i trappan på Stadsbiblioteket, arrangerat av *Ett Hum om* den 7 november.

Th: Maria Persson föreläser på Göteborgs stadsbibliotek.
Foto credit: Ett HUM om.

#matarv och forskarmiljön mat & måltider

Jenny Högström Berntson presenterade #matarv – *samverkan och forskning om mat som kulturarv* vid Forskningsmiljön Mat & Måltider, Institutionen för kost- och idrottsvetenskap, Utbildningsvetenskapliga fakulteten, Göteborgs universitet, 2022-10-20.

Vid seminariet pratades också olika former av samverkan för framtiden.

Matarvspodden

Matarvspodden erhöll ett generöst stipendium genom Stiftelsen Gustaf Adolf Bratts föreläsningssfond och kunde därmed släppa 9 nya avsnitt under 2022. Vi rörde oss mellan antiken och nutid, när och fjärran, mat i kris och mat som tröst, och fångade upp forskning från olika discipliner och ingångar. Tack till alla er som deltar och gör detta möjligt! Och tack till alla lyssnare! Hoppas att ni följer oss med in i 2023 också.

2022 års avsnitt:

Avsnitt 7: Vad åt vikingen och romaren? Matarv från äldre kulturer

Avsnitt 8: Fika som svenskt matarv: så mycket mer än en kaffepaus

Avsnitt 9: Matturism och kulturarv: från foodies till honungskakor

Avsnitt 10: Mat och förvaring: hållbar hushållning genom tiderna

Avsnitt 11: Grön mat som kulturarv: veganism och vegetarianism genom tiderna

Avsnitt 12: Livepodd från Bokmässan: krismat och prepping

Avsnitt 13: Medeltida mattraditioner och jultidens matarv

Avsnitt 14: Svält som svenskt matarv?

Avsnitt 15: Mat i nöd och lust

Ni har väl sett att vi också delar med oss av recept som vi pratar om i poddarna? Kika in på hemsidan så hittar ni bland annat recept på *Hennings jultorsk* och *Stockfisk mer russin och mandel*.
<https://www.gu.se/kritiska-kulturarvsstudier/forskning/matarv/matarvspodden>

Matarvspodden finns fritt tillgänglig på de vanliga poddplattformarna, exempelvis Apple Podcasts:
<https://podcasts.apple.com/se/podcast/matarvspodden/id1593210004>

Matarvspodden bjöds också in att representera universitetet i GU-montern på Bokmässan och spelade in ett avsnitt live med publik mitt under Bokmässan.

Tv: Matarvspoddens team laddar inför liveinsplening på Bokmässan 23 september 2022. I bild från vänster: Maria Persson, Jenny Högström Berntson, Elias mellander, Lisa Haeger. Foto: Maria Persson.

Th: Elias Mellander, Lisa Haeger, Maria Persson liveinsplening på Bokmässan 23 september 2022. Foto: Joakim Rynäs.

Inspirationsföreläsning för Göteborgs universitets kommunikatörer

Jenny Högström Berntson bjöds in att hålla en inspirationsföreläsning på Medieteknik för kommunikatörer vid Göteborgs universitet. Presentationen handlade om arbetet bakom [Matarvspodden](#) och hur Centrum för kritiska kulturarvsstudier (CCHS) lyckats skapa ett framgångsrikt format för sin forskningskommunikation.

Medieteknik 8 december 2022.

Ny antologi om mat och kulturarv på gång

Under året som gått har forskare och museiverksamma arbetet på ett uppföljare till *Matarv: berättelser om mat som kulturarv*. Artiklarna i den nya antologin (som går under arbetsnamnet *Matarv: förr nu och för framtide*) utlovar spännande teman och ett blandat matarv.

Vi jobbar mot boksläpp under hösten 2023 – håll utkik!

Julmatstraditioner i Sveriges radios *Radio Sweden Ukrainian*

I december intervjuades Jenny Högström Berntson om julmat och traditioner av Sveriges Radio Ukrainian, en radiokanal som riktar sig till ukrainare i Sverige.

I intervjun pratades det bland annat om mat som ofta återfinns på julbord runt om i Sverige, populära ”juldrycker” och potentiella likheter mellan julbord och det ukrainska “Шведський стіл”.

Intervjun översattes till ukrainska och finns tillgänglig för den som känner sig hågad: [Шведський різдвяний стіл — який він? - Radio Sweden Ukrainian - Радіо Швеції | Sveriges Radio](#)

Matarvspodden och #matarv prisas!

Kulturarvsakademin prisas för sin forskningskommunikation genom ”Matarvspodden” och helhetstänket som ligger bakom podden - plattformen #matarv (med webbsidan) och antologin *Matarv: berättelser om mat som kulturarv*. Matarvspodden tilldelades utmärkelsen ”Dela med dig” vid Forum för forskningskommunikation 2022. Bakom utmärkelsen står de stora forskningsfinansiärerna som Riksbankens jubileumsfond, Vetenskapsrådet, Vinnova, Forte med fler.

Th: Jenny Högström Berntson, producent för Matarvspodden tog emot utmärkelsen ”Dela med dig” vid konferensen Forum för forskningskommunikation: forskningskommunikation i rampljuset, 15 november 2022, som följdes av nära 500 deltagare. Photo credit: Forum för forskningskommunikation

Inside the Box

I podden Inside the Box möter föremål från Världskulturmuseernas magasin forskare, författare och konstnärer. Under 2022 fångar podden upp blandade teman, från stulet kulturarv i svenska kyrkor, fotboll och läktarkultur, muslimsk(a) identitet(er), mumiernas kulturarv, svensk kolonial historia till japanska kortspels kulturarv. Ytterligare två avsnitt spelades in under 2022 och dessa släpps i början av 2023.

Avsnitt 2022:

Kyrkostölder och hotet mot kulturarvet

Från hejarramsor till revolution – om läktarkultur, fotboll och politik

Den svenska slavhandeln

Vad är en svensk muslim?

Japanska kortspel -Från Karuta till Nintendo

Mumier - medicin, krigsbyten eller underhållning på middagsbjudningar

PLAY.ACAST.COM/S/INSIDE-THE-BOX/

Podden hittas på de vanliga poddplattformarna och finns (fritt tillgänglig) på Acast:

<https://play.acast.com/s/inside-the-box>

Tv: Sofia Häggman, egyptolog och intendent på Medelhavsmuseet, visar unga besökare hur man kan tolka hieroglyfer på en mumiesvapning efter samtalet/inspelningen av Inside the Box: Mumier - medicin, krigsbyten eller underhållning på middagsbjudningar. Foto: Jenny Högström Berntson

Mitten: Foto från inspelningen av Inside the Box: Från hejarramsor till revolution – om läktarkultur, fotboll och politik, från vänster: Björn Lindgren, Adam Norberg och Ekim Çağlar. Foto: Jenny Högström Berntson

Th: Föremålet i boxen, Inside the Box, fotboll av plastpåsar från Kenya, Världskulturmuseet Göteborg. Foto: Jenny Högström Berntson

Boksläpp för antologi om Mad Studies

Under Kulturnatta 2022 släpptes en ny antologi från Göteborgs universitet som förenar - och ifrågasätter - kunskaper om psykiskt lidande och kulturarv.

– Boken *Mad studies, kulturarv & konst* introducerar den nya disciplinen Mad studies som uppmärksammar psykiskt lidande bortom diagnoser och etablerade perspektiv. Den handlar också om hur det finns en kraft i kreativa uttryck och om att lyfta det kulturarv som tillhör människor som blivit föremål för insatser från psykiatri. Vi har skapat en kör av röster och en mosaik av bilder som berikar och utmanar bilder av psykisk ohälsa och av vårt gemensamma kulturarv, säger forskaren Elisabeth Punzi, forskare vid institutionen för socialt arbete och Centrum för kritiska kulturarvsstudier vid Göteborgs universitet.

Tillsammans med konstnären Annica Engström är Punzi redaktör för boken som innehåller 30 kapitel med personliga perspektiv på psykiskt lidande, galenskap och kulturarv. Boken grundar sig i kritiska kulturarvsstudier och Mad studies, två forskningsfält som vill ge en ny sida av historien.

Arbetet med boken är ett av de projekt som stöttats genom Kulturarvsakademins utvecklingsmedel.

Läs mer om boken: <https://www.gu.se/nyheter/bokslapp-om-galna-studier-under-kulturnatta>

Boken "Göteborg 400 år – platser med historia" utnämndes till "Årets Göteborgsbok 2021"

Kulturarvsakademin var lite extra stolta i maj 2022 när ett av de projekt som stöttats genom Kulturarvsakademins utvecklingsmedel 2019 fick motta det fina priset "Årets Göteborgsbok 2021". Grattis till alla som skrivit i boken och till redaktörerna för ert fina arbete!

Läs mer om boken: <https://www.gu.se/nyheter/folj-i-arkeologernas-fotspar-runt-goteborg-till-platser-fran-stenaldern-medeltiden-och-kanske-lite-ovantat-fotbollens-kulturarv>

Interpretations-nätverket

Kulturarvsakademin var delarrangör när Interprets Sweden Network tillsammans med Vänermuseet, Prisma Västra Götaland, Västra Götalandsregionen höll ett interpretationsevent på Vänermuseet i september.

Tema: Vad är interpretation? Hur kan det användas för att levandegöra natur- och kulturarv?

Interpretation är ett internationellt vedertaget begrepp som utgår från att det är mer troligt att människor bryr sig om och anknyter till en plats/miljö eller ett föremål om det betyder något för dem.

Den pedagogiska idén syftar till att stimulera och utmana människor att reflektera över platsen/föremålet och dess tillhörande berättelser. Inom interpretationsområdet finns flera olika metoder och modeller att jobba efter.

Genom personlig guidning, skyltar, audioguider med mera kan vi hjälpa våra besökare att uppleva och skapa en egen relation till platsen och dess historia. Vid eventet höll bland andra Anita Synnestvedt en presentation.

Eventet hölls den 12 september 2022, 9:30–16:00 på Vänermuseet, Lidköping.

Vill du veta mer om ISN? Mer information finns på webb och Facebook:

<https://sites.google.com/view/interpretsweden/startside>

[ISN Facebook](#)

Forum kulturarv

Årets Forum kulturarv 2022: inspiration och framtid, hölls på Världskulturmuseet i Göteborg den 28 november 2022.

Årets forum inleddes med en paneldiskussion om samverkan. Deltog i panelen gjorde:

Ola Wetterberg, *föreståndare Centrum för kritiska kulturarvsstudier (CCHS), Göteborgs universitet*

Maria Persson, *koordinator för KAS (kandidatprogrammet Kulturarvsstudier, Göteborgs universitet)*

Ann Follin, *Överintendent Statens museer för världskultur (SMVK)*

Kerstin Alnebratt, *Förvaltningschef, Förvaltningen för kulturutveckling, Västra Götalandsregionen*

Fredrika Lagergren Wahlin, *tidigare vicerektor med ansvar för samverkan, Göteborgs universitet*

Lena Ulrika Rudeke, *Verksamhets- och programansvarig Jonsereds herrgård samt koordinator Litteraturstaden Göteborg*

Vi fick lyssna till insatta och inspirerande tankar om samverkan, vad det kan vara och varför det behövs. Tack till alla paneldeltagare för ert engagemang och bidrag!

Årets key-note: ”En nation lever när dess kultur lever” hölls av Khazar Fatemi som talade på temat *Hotat kulturarv, globala utmaningar och hållbarhet för framtiden*. Khazar Fatemi arbetar som föreläsare och kulturjournalist med fokus på internationella frågor på bland annat SVT. Hon har rapporterat från länder som Afghanistan, Syrien, Irak, Colombia och Myanmar. Med dokumentärserien ”Kultur i farozonen” har hon bidragit till folkbildning och väckt allmänhetens intresse för kulturarvets roll för individer och samhällen. Khazar Fatemi fick Svenska Unescopriset 2020 för sitt outtröttliga engagemang för kulturarv i fara. Khazar höll en mycket uppskattad presentation som väckte mycket tankar och gav nya perspektiv på och inspiration för hur vi kan arbeta med kulturarv inom både universitet och museisektorn.

Bland årets utställare av kulturarvsprojekt som stöttas/görs genom Kulturarvsakademin fanns:

- Föreningen [Mad heritage and contemporary arts](#)
- Centrum för kritiska kulturarvsstudier (där Kulturarvsakademin är den del av verksamheten).
- #matarv och Matarvspodden
- KAS (kandidatprogrammet Kulturarvsstudier, Göteborgs universitet)
- Rörelsearvet/Pathways
- Hammarkullens lokala guider

Bildkollage från Forum kulturarv 2022, Världskulturmuseet, Göteborg. Foto: Jenny Högström Berntson

Utopian Stories

Utopian Stories är ett stort medborgarforskningsprojekt där skolklasser på gymnasiet bjuds in till samarbete med forskare för att undersöka vilka förändringar vi är beredda att göra för en hållbar framtid.

Camilla Brudin Borg, GU från *Utopian stories* medverkade den 9 december under [Nobel Week Dialogue: The Future of Life](#) tillsammans med nobelpristagarna Frances Arnold, Andrea Ghez, Abdulrazak Gurnah, Benjamin List, Paul Nurse and Didier Queloz samt flera andra forskare och experter.

Projektet Utopian Stories är ett av de projekt som stöttats genom Kulturarvsakademins utvecklingsmedel.

Mer om projektet: <https://www.gu.se/forskning/utopian-stories>

Kulturarvsakademin önskar Er god fortsättning på 2023!

Vi hoppas att få dela nya spännande aktiviteter, poddavsnitt, samverkans- och projektidéer med er kommande år.

Vi flaggar redan nu för att vi planerar en **Vårkonferens i april** och **Forum kulturarv i november 2023**. Så snart datum är spikade delar vi information om eventen på våra webbsidor och sociala medier.

Vill Du veta mer om Kulturarvsakademin och våra olika aktiviteter?

Besök vår hemsida eller följ oss på Facebook!

<https://www.gu.se/kritiska-kulturarvsstudier/samarbeten/kulturarvsakademin-kaa>

<https://www.facebook.com/kulturarvsakademin/>

Eller kontakta Kulturarvsakademinns koordinatörer:

Jenny Högström Berntson: jenny.hogstrom@gu.se

Pernilla Schedin: pernilla.schedin@vgregion.se

